

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
JULIANE KOKOTT
föredraget den 28 februari 2019¹

Mål C-624/17

**Openbaar Ministerie
mot
Tronex BV**

(begäran om förhandsavgörande från Gerechtshof Den Haag (överdomstol, Haag) (Nederländerna))

”Begäran om förhandsavgörande – Miljö – Direktiv 2008/98 – Avfall – Begrepp – Elektriska apparater som återlämnats av konsumenter – Restpartier – Direktiv 2012/19 – Avfall från elektrisk och elektronisk utrustning – Transport av använd elektrisk och elektronisk utrustning – Straffrätt – Kravet att tillämplig lag ska vara tydlig”

I. Inledning

1. Genom förevarande begäran om förhandsavgörande ska domstolen än en gång besvara frågor som avser tolkningen av avfallsbegreppet i avfallsdirektivet.² Det ska i detta mål klargöras huruvida elektriska apparater som konsumenter har återlämnat, av vilka vissa inte längre kan användas på grund av fel, samt restpartier ska anses utgöra avfall som endast får exporteras i enlighet med avfallstransportförordningen.³

2. Det står visserligen fast att avfallsbegreppet inte får tolkas restriktivt och att samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska beaktas. I förevarande mål är det emellertid inte tillräckligt med en sådan bedömning av de enskilda omständigheterna, utan dessutom uppkommer frågan vilken betydelse som ska tillmätas den vägledning från unionslagstiftaren som följer av direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning,⁴ vilket ännu inte var tillämpligt vid den aktuella tidpunkten. Det krävs dessutom en bedömning av hur avfallsbegreppet ska tillämpas inom straffrätten.

¹ Originalspråk: tyska.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (EUT L 312, 2008, s. 3).

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall (EGT L 190, 2006, s. 1) i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EU) nr 255/2013 av den 20 mars 2013 (EUT L 79, 2013, s. 19).

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (EUT L 197, 2012, s. 38).

II. Tillämpliga bestämmelser

A. Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

3. Av artikel 49.1 i stadgan framgår principen om lagenlighet i samband med brott:

”Ingen får fällas till ansvar för någon gärning eller underlåtenhet som vid den tidpunkt då den begicks inte utgjorde en lagöverträdelse enligt nationell eller internationell rätt. ...”

B. Avfallstransportförordningen

4. Enligt artikel 2.1 i förordningen om avfallstransporter definieras avfall enligt definitionen i artikel 1.1 a i det konsoliderade avfallsdirektivet från 2006,⁵ vilket numera har ersätts av det nu gällande avfallsdirektivet.

5. Enligt artikel 2.35 i avfallstransportförordningen definieras en ”olaglig transport” bland annat som alla transporter av avfall som utförs utan att de anmäls till alla berörda behöriga myndigheter i enlighet med denna förordning.

6. I artikel 50.1 i avfallstransportförordningen regleras sanktioner för överträdelser enligt följande:

”Medlemsstaterna skall fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelser av bestämmelserna i denna förordning och vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de genomförs. Sanktionerna skall vara effektiva, proportionella och avskräckande. ...”

C. Avfallsdirektivet

7. Enligt artikel 3.1 i avfallsdirektivet, vilket enligt artikel 41 och bilaga V i nämnda direktiv motsvarar artikel 1.1 a i det konsoliderade avfallsdirektivet från 2006, ”avses med *avfall*: ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med”.

D. Direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning

8. Direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE) antogs den 4 juli 2012 och skulle ha införlivats till och med den 14 februari 2014. Den nederländska införlivandelagstiftningen, *Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, van 3 februari 2014, nr. IENM/BSK-2014/14758, houdende vaststelling regels met betrekking tot afgedankte elektrische en elektronische apparatuur* (föreskrifter från Staatssecretaris för infrastruktur och miljö av den 3 februari 2014, nr IENM/BSK-2014/14758, om fastställande av bestämmelser för avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning), trädde således i kraft den 14 februari 2014.

9. I artikel 3.1 e i direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning definieras sådan utrustning på följande sätt:

”elektrisk eller elektronisk utrustning som enligt definitionen i artikel 3.1 i [avfallsdirektivet] är avfall, ...”

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/12/EG av den 5 april 2006 om avfall (EGT L 114, 2006, s. 9).

10. I artikel 23 i direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning regleras inspektion och övervakning. I andra stycket behandlas transport av apparater:

”Medlemsstaterna ska se till att transporter av begagnad EEE som misstänks vara WEEE genomförs i enlighet med de minimikrav som anges i bilaga VI och ska övervaka sådana transporter i enlighet med detta.”

11. Bilaga VI till direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning innehåller minimikrav på transporter. I punkt 1 regleras dokumentationsskyldigheten på följande sätt:

”För att kunna göra åtskillnad mellan en transport av EEE och en transport av WEEE, i de fall då innehavaren påstår att han har för avsikt att transportera eller att han transporterar begagnad EEE och inte WEEE, ska medlemsstaterna begära att innehavaren till stöd för sitt påstående kan uppvisa följande:

- a) En kopia av fakturan och köpeavtalet/avtalet om försäljning/överföring av äganderätten för EEE, i vilket det ska anges att utrustningen är avsedd för direkt återanvändning och att den är fullt fungerande.
- b) Bevis för den bedömning eller testning som har gjorts, i form av en kopia av resultaten (testningsintyg, funktionsbevis) för varje produkt som ingår i sändningen och ett protokoll som innehåller den dokumentation som avses i punkt 3.
- c) Ett intygande från den som har organiserat transporten av EEE om att inte något av det material eller den utrustning som ingår i sändningen är avfall i enlighet med definitionen i artikel 3.1 i [avfallsdirektivet].
- d) Adekvat skydd mot skador under transport, lastning och lossning, i synnerhet genom att förpackningen är tillräcklig och att lasten är staplad på lämpligt sätt.”

12. I bilaga VI punkt 5 till direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning regleras åsidosättanden av dessa krav enligt följande:

”I avsaknad av bevis på att ett föremål inte är WEEE utan begagnad EEE, i form av den dokumentation som krävs enligt punkterna 1, 2, 3 och 4 och av lämpligt skydd mot skador under transport, lastning och lossning, i synnerhet genom att förpackningen är tillräcklig och att lasten är staplad på lämpligt sätt, vilket den som har organiserat transporten är skyldig att göra, ska medlemsstaternas myndigheter anse att det är fråga om WEEE och förutsätta att sändningen är olaglig. ...”

E. Nederländsk straffrättslig lagstiftning

13. Det framgår av begäran om förhandsavgörande att det enligt artikel 10.60.2 i Wet van 13 juni 1979, houdende regelen met betrekking tot een aantal algemene onderwerpen op het gebied van de milieuhygiëne (Wet Milieubeheer) (lag av den 13 juni 1979 om reglering av vissa allmänna frågor inom miljöskyddsområdet (miljöskyddslagen)) är förbjudet att vidta sådana åtgärder som avses i artikel 2.35 i avfallstransportförordningen. En underlåtenhet att iaktta detta förbud utgör enligt artikel 1a punkt 1 i Wet van 22 juni 1950, houdende vaststelling van regelen voor de opsporing, de vervolging en de berechting van economische delicten (lag av den 22 juni 1950 om fastställande av regler för att utreda, avslöja och lagföra ekonomiska brott) ett ekonomiskt brott som är straffbart enligt artikel 6 i sistnämnda lag.

III. Bakgrund och begäran om förhandsavgörande

14. Tronex BV driver partihandel med restpartier. Den 10 februari 2014 fastställdes att företaget planerade att transportera eller låta transportera ett parti elektriska apparater i en container till en tredje part i Tanzania, till vilken partiet hade sålts för 2 396,01 euro. Tronex hade köpt in varorna från detaljhandlare, grossister och/eller importörer. Partiet bestod av elektriska vattenkokare, ångstrykjärn, fläktar och rakapparater. Apparaterna var till övervägande del fortfarande i originalförpackning, men partiet innehöll även apparater utan förpackning. Partiet bestod dels av apparater som konsumenter återlämnat på grund av produktgarantin, dels av varor som exempelvis genom en ändring i sortimentet, inte längre såldes (eller kunde säljas) (på den reguljära marknaden). På ett antal kartonger med apparater fanns en anteckning som hänvisade till fel. Glaset på en del vattenkokare av glas var skadat. Transporten skulle genomföras utan anmälan eller godkännande enligt avfallstransportförordningen.

15. Rechtbank Rotterdam (distriktsdomstol i Rotterdam, Nederländerna) ålade därför Tronex i första instans genom villkorlig dom att erlägga 5 000 euro i böter med en prøvotid på två år, eftersom företaget planerade att transportera avfall från Nederländerna till Tanzania, utan någon sådan anmälan till alla berörda myndigheter och/eller deras godkännande såsom krävs enligt förordningen.

16. Tronex har överklagat denna dom. Bolaget bestrider att de aktuella apparaterna utgör avfall.

17. Gerechtshof Den Haag (överdomstol i Haag, Nederländerna) hänskjuter därför följande frågor till EU-domstolen:

Fråga 1

- 1.1 Ska en affärsinnehavare som till sin leverantör (det vill säga importören, grossisten, distributören, tillverkaren eller någon annan som han har erhållit föremålet från) skickar tillbaka ett föremål som återlämnats av en konsument, eller ett föremål som har utgått ur vederbörandes sortiment, på grund av ett gällande avtal mellan affärsinnehavaren och leverantören, betraktas som en innehavare som gör sig av med föremålet i den mening som avses i artikel 3.1 i avfallsdirektivet?
- 1.2 Har det för svaret på fråga 1.1 betydelse huruvida det är fråga om ett föremål som är behäftat med brister eller defekter som lätt kan åtgärdas?
- 1.3 Har det för svaret på fråga 1.1 betydelse huruvida det är fråga om ett föremål som är behäftat med så omfattande eller allvarliga brister eller defekter att föremålet inte längre kan användas för sitt ursprungliga ändamål?

Fråga 2

- 2.1 Ska en affärsinnehavare eller en leverantör som till en uppköpare (av restpartier) säljer vidare ett föremål som affärsinnehavaren eller leverantören har fått i retur av en konsument, eller ett föremål som har utgått ur vederbörandes sortiment, betraktas som en innehavare som gör sig av med föremålet i den mening som avses i artikel 3.1 i avfallsdirektivet?
- 2.2 Har det för svaret på fråga 2.1 betydelse hur stor köpeskilling uppköparen betalar till affärsinnehavaren eller leverantören?
- 2.3 Har det för svaret på fråga 2.1 betydelse huruvida det är fråga om ett föremål som är behäftat med brister eller defekter som lätt kan åtgärdas?

2.4 Har det för svaret på fråga 2.1 betydelse huruvida det är fråga om ett föremål som är behäftat med så omfattande eller allvarliga brister eller defekter att föremålet inte längre kan användas för sitt ursprungliga ändamål?

Fråga 3

3.1 Ska en uppköpare som säljer vidare ett stort parti varor som denne har köpt från affärsinnehavare och leverantörer, varor som konsumenter har återlämnat och/eller varor som har utgått ur sortimentet till en (utländsk) tredje part betraktas som en innehavare som gör sig av med ett parti varor i den mening som avses i artikel 3.1 i avfallsdirektivet?

3.2 Har det för svaret på fråga 3.1 betydelse hur stor köpeskilling nämnda tredje part betalar till uppköparen?

3.3 Har det för svaret på fråga 3.1 betydelse huruvida partiet varor även innefattar varor som är behäftade med brister eller defekter som lätt kan åtgärdas?

3.4 Har det för svaret på fråga 3.1 betydelse huruvida partiet varor även innefattar varor som är behäftade med så omfattande eller allvarliga brister eller defekter att föremålet inte längre kan användas för sitt ursprungliga ändamål?

3.5 Har det för svaret på fråga 3.3 och fråga 3.4 betydelse hur stor andel av hela det parti varor som sålts vidare till tredje part som utgörs av defekta varor? Om så är fallet, vilken procentandel utgör i så fall brytpunkten?

18. Tronex B.V., Openbaar Ministerie, Ressortsparket vestiging Den Haag (åklagarmyndigheten i Haag, Nederländerna), Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Konungariket Norge samt Europeiska kommissionen har inkommit med skriftliga yttranden. Vid förhandlingen den 12 december 2018 deltog Tronex, Nederländerna och kommissionen.

IV. Rättslig bedömning

19. Den nationella domstolen önskar ett klagörande av huruvida de omtvistade elektriska apparaterna ska anses utgöra avfall när konsumenten återlämnar dem till handlaren (första frågan), vid försäljningen till Tronex (andra frågan) eller vid den tidpunkt som de upptäcks vid kontrollen (tredje frågan). I praktiken måste nämnda domstol emellertid endast fastställa huruvida apparaterna ska anses utgöra avfall vid sistnämnda tidpunkt. I det nationella målet ska nämligen fastställas huruvida Tronex kan åläggas sanktioner på grund av förberedelse till olaglig avfallstransport. De tre frågorna kan emellertid lämpligen sammanfattas vid besvarandet.

20. I detta syfte ska jag inledningsvis analysera avfallsbegreppet i avfallsdirektivet, därefter behandla direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning, vilket bekräftar resultatet från tolkningen av avfallsdirektivet, och slutligen behandla de problem som uppkommer vid tillämpningen av avfallsbegreppet inom straffrätten med avseende på kravet att straffrättsliga bestämmelser ska vara tydliga.

A. Avfallsbegreppet i avfallsdirektivet

21. När det gäller begreppet avfall hänvisas i artikel 2.1 i avfallstransportförordningen till den motsvarande definitionen i artikel 1.1 a i det konsoliderade avfallsdirektivet från 2006. Detta direktiv har numera ersatts av det nya avfallsramdirektivet. Enligt artikel 41 i förening med bilaga V i det nya avfallsramdirektivet gäller numera hänvisningen i artikel 2.1 i avfallstransportförordningen som hänvisning till artikel 3.1 i det nya avfallsramdirektivet.

22. Således definieras avfall som ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

23. Således ska det klargöras huruvida en uppköpare som säljer vidare ett stort parti varor som denne har köpt från affärsinnehavare och leverantörer, varor som konsumenter har återlämnat och/eller varor som har utgått ur sortimentet till en (utländsk) tredje part ska betraktas som en innehavare som gör sig av med ett parti varor i den mening som avses i artikel 3.1 i avfallsdirektivet.

24. Visserligen fastställs inte några närmare kriterier vad gäller begreppet ”göra sig av med” i avfallsdirektivet, vilket innebär att medlemsstaterna i avsaknad av en gemensam reglering i princip kan välja fritt i vilken form bevisningen för att de olika rekvisiten är uppfyllda ska tillhandahållas. Dessa bevisregler får emellertid inte påverka unionsrättens effektivitet och i synnerhet inte avfallsdirektivet.⁶

25. Det krävs således att de nationella domstolarna beaktar de kriterier som EU-domstolen har utvecklat i detta sammanhang när de tillämpar eventuella bevisregler i samband med prövningen av huruvida vissa föremål eller ämnen utgör avfall.

26. Vad gäller uttrycket ”göra sig av med” kan det utläsas av rättspraxis att det ska tolkas med beaktande av syftet med avfallsdirektivet, vilket enligt skäl 6 i nämnda direktiv är att minimera de negativa effekterna på människors hälsa och miljön vid generering och hantering av avfall, samt mot bakgrund av artikel 191.2 FEUF, enligt vilken unionens miljöpolitik ska syfta till en hög skyddsnivå och i synnerhet ska bygga på försiktighetsprincipen och på principerna att förebyggande åtgärder bör vidtas. Av detta följer att uttrycket ”göra sig av med” och således begreppet ”avfall” i den mening som avses i artikel 3.1 a i avfallsdirektivet inte ska tolkas restriktivt.⁷

27. Först ska särskild uppmärksamhet fästas vid huruvida innehavaren inte längre har användning för föremålet, ämnet eller substansen, varför det skulle kunna röra sig om en börda som innehavaren försöker göra sig av med.⁸ Om så verkligen är fallet finns det en risk för att innehavaren kommer att göra sig av med föremålet, ämnet eller substansen på ett sätt som kan skada miljön, till exempel genom övergivande, dumpning och bortskaffande på ett okontrollerat sätt.⁹

28. Detta är inte fallet i förevarande mål, eftersom Tronex har sålt de elektriska apparaterna och således räknade med ekonomiska fördelar från leveransen.

6 Dom av den 15 juni 2000, ARCO Chemie Nederland m.fl. (C-418/97 och C-419/97, EU:C:2000:318, punkterna 41 och 70), dom av den 18 december 2007, kommissionen/Italien (C-194/05, EU:C:2007:806, punkt 44), och dom av den 3 oktober 2013, Brady (C-113/12, EU:C:2013:627, punkt 61).

7 Dom av den 15 juni 2000, ARCO Chemie Nederland m.fl. (C-418/97 och C-419/97, EU:C:2000:318, punkterna 38–40), dom av den 24 juni 2008, Commune de Mesquer (C-188/07, EU:C:2008:359, punkterna 38 och 39), och dom av den 12 december 2013, Shell Nederland och Belgian Shell (C-241/12 och C-242/12, EU:C:2013:821, punkt 38).

8 Dom av den 18 april 2002, Palin Granit och Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus (C-9/00, EU:C:2002:232, punkt 37), och dom av den 24 juni 2008, Commune de Mesquer (C-188/07, EU:C:2008:359, punkt 56).

9 Dom av den 12 december 2013, Shell Nederland och Belgian Shell (C-241/12 och C-242/12, EU:C:2013:821, punkt 42).

29. Emellertid har EU-domstolen redan fastställt att ämnen eller föremål som innehavaren gör sig av med i den mening som avses i avfallsdirektivet även kan utgöra avfall om de kan bli föremål för ekonomisk återanvändning,¹⁰ särskilt om de insamlats yrkesmässigt för återvinning, vidareutnyttjande eller återanvändning.¹¹

30. Tronex hade emellertid varken för avsikt att återvinna de elektriska apparaterna eller att vidareutnyttja dem, utan syftet med transporten förefaller vara återanvändning.

31. Samtidigt krävs det en åtskillnad mellan insamlade föremål som den föregående innehavaren har gjort sig av med och sådana som denne inte har gjort sig av med. Endast den omständigheten att det är fråga om en insamling vars syfte är återanvändning medför inte nödvändigtvis att det ska antas vara fråga om att göra sig av med något. I praktiken förefaller det ändamålsenligt såväl i ekonomiskt hänseende som med avseende på ett effektivt tillvaratagande av resurser att apparater som inte längre kan säljas på den ursprungliga marknaden erbjuds på andra marknader där en försäljning fortfarande är möjlig.

32. I synnerhet vad gäller de restpartier som fortfarande är i originalförpackning kan det av begäran om förhandsavgörande inte utläsas tillräckliga omständigheter för att det ska kunna anses att bolaget gör sig av med apparaterna.

33. Däremot kan återlämnade apparater som inte längre kan användas på grund av allvarliga fel och inte heller kan repareras till rimliga kostnader utan tvivel anses utgöra avfall.

34. Däremot kan Tronex inte vinna framgång med invändningen att även när det gäller nya varor är en viss procentandel inte användbara på grund av fel. När det gäller nya varor kan man nämligen utgå från att de i regel är funktionsdugliga.¹²

35. När det gäller apparater som har återlämnats av konsumenter är en sådan presumtion däremot inte motiverad. Tvärtom innebär återlämnandet att det finns en risk för att konsumenten erhöi en felaktig vara eller att denne själv har skadat varan innan den återlämnas. Följaktligen är det tveksamt om återlämnade varor kan säljas för ändamålsenlig användning.

36. Dessa tvivel medför emellertid inte att varan redan ska anses utgöra avfall hos konsumenten. Ett återlämnande mot återbetalning av köpesumman kan nämligen inte likställas med att göra sig av med varan. Det kan varken anses utgöra ett bortskaffande eller återvinning och det kan inte heller förväntas att konsumenten gör sig av med varan på ett sätt som kan skada miljön.¹³

37. Så snart den återlämnade varan åter befinner sig i återförsäljarens besittning ändrar sig de faktiska omständigheterna emellertid på ett avgörande sätt, eftersom den osäkerhet som är kopplad till möjligheten att sälja varan för en ändamålsenlig användning är avgörande för dess vidare öde.

38. Det förefaller visserligen inte befogat att tillämpa bestämmelserna i avfallsdirektivet – vars syfte är att åtgärder för återvinning eller bortskaffande ska vidtas utan fara för människors hälsa och utan att processer eller metoder används som kan skada miljön – på föremål, ämnen eller substanser som innehavaren avser att använda eller saluföra på så fördelaktiga villkor som möjligt och oberoende av

10 Dom av den 28 mars 1990, Vessoso och Zanetti (C-206/88 och C-207/88, EU:C:1990:145, punkt 8), dom av den 18 april 2002, Palin Granit och Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus (C-9/00, EU:C:2002:232, punkt 29), och dom av den 12 december 2013, Shell Nederland och Belgian Shell (C-241/12 och C-242/12, EU:C:2013:821, punkt 50).

11 Dom av den 25 juni 1997, Tombesi m.fl. (C-304/94, C-330/94, C-342/94 och C-224/95, EU:C:1997:314, punkt 52).

12 Se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 2013, Shell Nederland och Belgian Shell (C-241/12 och C-242/12, EU:C:2013:821, punkt 47).

13 Dom av den 12 december 2013, Shell Nederland och Belgian Shell (C-241/12 och C-242/12, EU:C:2013:821, punkt 46).

någon som helst återvinning. Med hänsyn till skyldigheten att ge avfallsbegreppet en vid tolkning ska detta resonemang emellertid begränsas till situationer där en vara, ett ämne eller en substans inte bara kan, utan verkligen kommer att, återanvändas utan att något av de återvinningsförfaranden som nämns i avfallsdirektivet först behöver tillämpas.¹⁴

39. På grund av nämnda osäkerhet är det inte klarlagt att de återlämnade apparaterna verkligen kommer att återanvändas. Såvida inte denna osäkerhet genast undanröjs genom en kontroll av apparaterna är det således motiverat att betrakta dem som avfall.

40. Om det vid kontrollen visar sig att varan fortfarande är funktionsduglig kan den inte anses utgöra avfall. Detsamma gäller för varor med mindre fel som endast obetydligt inskränker funktionen, vilket innebär att varorna, i förekommande fall till ett lägre pris, ändå kan säljas utan reparation.

41. Om det däremot har fastställts att det föreligger fel som behöver repareras innan varorna kan användas på ett funktionsdugligt sätt, är det fråga om avfall, eftersom det inte är säkert att återförsäljaren verkligen kommer att genomföra reparationen. Huruvida reparationen kräver en större eller mindre arbetsinsats kan inte vara avgörande i detta hänseende, eftersom en vara som inte fungerar utgör en börda och det är osäkert om den kan användas i det avsedda syftet.

42. Det är lämpligt, nödvändigt och rimligt, det vill säga sammantaget proportionerligt, att ålägga återförsäljaren en sådan kontrollskyldighet och i förekommande fall reparationskyldighet, eftersom det är denne som beslutar vad som kommer att hända med återlämnade varor.¹⁵ På grundval av liknande överväganden måste företag vars verksamhet ger upphov till biprodukter, exempelvis reststen och behandlad sand som uppstår vid bearbetning av mineraler vid gruvdrift¹⁶ eller gödselvatten vid jordbruk¹⁷ styrka att det inte är fråga om produktionsavfall.

43. Vad gäller transporten av de omtvistade apparaterna kan slutligen en ytterligare omständighet som talar för att Tronex genom transporten åtminstone har gjort sig av med vissa apparater utläsas av begäran om förhandsavgörande, eftersom vissa apparater nämligen inte var förpackade. Det kunde således inte förväntas att de skulle ha klarat transporten utan skador.

44. Som resultat i denna del ska fastslås att transporten av ett stort parti varor som köpts in av affärsinnehavare eller leverantörer, vilket består i elektriska apparater som konsumenter återlämnat, ska anses utgöra avfallstransport i den mening som avses i avfallstransportförordningen, eftersom det inte i förväg har fastställts huruvida de återlämnade apparaterna var funktionsdugliga eller de inte har skyddats tillräckligt mot transportskador. Däremot ska elektriska apparater i oöppnad originalförpackning som har utgått ur sortimentet inte anses utgöra avfall såvida det inte föreligger ytterligare omständigheter som talar för detta.

B. Direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning

45. Tolkningen av begreppet ”göra sig av med” överensstämmer för övrigt med direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning, vilket emellertid ännu inte var tillämpligt vid kontrollen hos Tronex den 10 februari 2014. Nederländerna genomförde nämligen direktivet först i överensstämmelse med den föreskrivna fristen den 14 februari 2014.

14 Dom av den 18 april 2002, Palin Granit och Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus (C-9/00, EU:C:2002:232, punkt 36), dom av den 24 juni 2008, Commune de Mesquer (C-188/07, EU:C:2008:359, punkt 44), och dom av den 12 december 2013, Shell Nederland och Belgian Shell (C-241/12 och C-242/12, EU:C:2013:821, punkt 53).

15 Se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 oktober 2013, Brady (C-113/12, EU:C:2013:627, punkt 64).

16 Dom av den 11 september 2003, AvestaPolarit Chrome (C-114/01, EU:C:2003:448, punkt 39).

17 Dom av den 3 oktober 2013, Brady (C-113/12, EU:C:2013:627, punkt 65).

46. I bilaga VI punkt 1 i direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter fastställs krav som ska göra det möjligt att skilja mellan begagnade apparater och elektroniskt avfall i de fall då innehavaren påstår att han har för avsikt att transportera eller att han transporterar begagnad EEE och inte WEEE.

47. Denna skillnad är avgörande för avfallsbegreppet eftersom elektroniskt avfall enligt definitionen i artikel 3.1 e i direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter utgörs av utrustning som anses utgöra avfall i den mening som avses i artikel 3.1 i avfallsdirektivet. Således föreskrivs i bilaga VI punkt 5 att transport av elektriska apparater som inte uppfyller kraven i bilagan ska anses utgöra olaglig avfallstransport i den mening som avses i avfallstransportförordningen.

48. I bilaga VI i direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter fastställs således två grundläggande krav som måste vara uppfyllda för att transporten av använda elektriska apparater inte ska anses utgöra avfallstransport. Inledningsvis ska det vara säkerställt att alla apparater är funktionsdugliga, vilket särskilt framgår av punkt 1 b samt punkt 3 och dessutom måste utrustningen vara adekvat skyddad mot skador under transport, vilket framgår av punkt 1 d samt punkt 5. Endast vid transporter som särskilt äger rum i reparationssyfte får funktionsdugligheten enligt punkt 2 vara inskränkt.

49. Således kodifierar nämnda bestämmelser i direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter den tolkning av avfallsbegreppet som utvecklats ovan med avseende på återlämnade elektriska apparater eller sådana apparater som inte skyddas tillräckligt mot transportskadorna.

C. Tillämpningen av förevarande tolkning av avfallsbegreppet i samband med straffrättsliga sanktioner

50. Vidare ska det emellertid beaktas att avfallsbegreppet i förevarande mål är förenat med en straffrättslig sanktion enligt nederländsk rätt. Detta överensstämmer även med unionsrätten, eftersom det enligt artikel 50 i avfallstransportförordningen krävs effektiva sanktioner vid ett åsidosättande av förordningen. För andra överträdelse av de avfallsrättsliga bestämmelserna som även grundas på avfallsbegreppet innehåller artikel 36.2 i avfallsdirektivet en jämförbar skyldighet.

51. Emellertid är det osäkert huruvida avfallsbegreppet är tillräckligt preciserat för att ligga till grund för en straffrättslig sanktion i det nationella målet. Såväl enligt artikel 49.1 första meningen i stadgan om de grundläggande rättigheterna i unionens rättsordning som enligt de nationella rättsordningarna tillmäts kraven på förutsebarhet och klarhet när det gäller principen om lagenlighet i samband med brott och straff (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) mycket stor betydelse.¹⁸

52. Kravet att tillämplig lag ska vara tydlig, vilket är en oskiljaktig del av denna princip, förutsätter att lagen på ett tydligt sätt beskriver brotten och de straff som utdöms för dem. Detta villkor är uppfyllt när medborgarna, av den relevanta bestämmelsens lydelse och, vid behov, med hjälp av domstolarnas tolkning av lydelsen, kan utläsa vilka handlingar och försummelser som leder till straffrättsligt ansvar.¹⁹

18 Dom av den 5 december 2017, M.A.S. och M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 51).

19 Dom av den 3 maj 2007, *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, EU:C:2007:261, punkt 50), dom av den 28 mars 2017, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 162), och dom av den 5 december 2017, M.A.S. och M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 56), samt Europadomstolens dom av den 15 november 1996, *Cantoni mot Frankrike* (17862/91, CE:ECHR:1996:1115JUD001786291, 29 §), dom av den 22 juni 2000, *Coëme m.fl. mot Belgien* (32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 och 33210/96, CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, 145 §), dom av den 7 februari 2002, *E.K. mot Turkiet* (28496/95, CE:ECHR:2002:0207JUD002849695, 51 §), och dom av den 20 september 2011, *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos mot Ryssland* (14902/04, CE:ECHR:2011:0920JUD001490204, 567 §).

53. Vad gäller avfallsbegreppet kan medborgarna visserligen utläsa att frågan huruvida någon har gjort sig av med ett föremål ska bedömas med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda fallet och att begreppet ”göra sig av med” ska tolkas extensivt. Dessutom har många situationer antingen redan behandlats i rättspraxis eller ligger åtminstone tillräckligt nära hittillsvarande rättspraxis för att entydigt kunna avgöras mot denna bakgrund.

54. I den här aktuella situationen finns det emellertid ännu inte någon direkt tillämplig rättspraxis. I synnerhet har domstolen ännu inte tolkat avfallsbegreppet i förhållande till tillhandahållande av defekta eller otillräckligt förpackade apparater.

55. Emellertid är det uppenbart för varje förnuftig person som tillämpar lagstiftningen att apparater som inte längre kan användas på grund av allvarliga fel och inte heller kan repareras till rimliga kostnader ska anses utgöra avfall. Samma sak gäller för varor som transporteras utan tillräckligt skydd för transportskador.

56. Hittills kan det inte utan vidare, i vart fall så länge direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning inte har genomförts fullständigt, utläsas huruvida återlämnade varor redan kan anses utgöra avfall enbart på grund av att deras funktionsduglighet inte har kontrollerats eller för att det ännu inte har vidtagits reparationer för att återställa deras funktionsduglighet.

57. Det är inte nödvändigt, eller möjligt, att på grundval av den tillgängliga informationen klargöra huruvida dokument såsom de ”Correspondents’ Guidelines”²⁰ som kommissionen och Tronex har hänvisat till gör att detta ändras. Domstolen har nämligen inte erhållit någon information om det redan fanns sådana dokument vid den aktuella tidpunkten, den 10 februari 2014, eller om företag såsom Tronex redan måste ha haft kännedom om dem.

58. Således föreslår jag att domstolen när det gäller det straffrättsliga ansvaret begränsar tillämpligheten i tiden för den av mig föreslagna tolkningen av avfallsbegreppet, nämligen med avseende på återlämnade varor vars funktionsduglighet inte har kontrollerats eller de reparationer som behövs för att återställa deras funktionsduglighet ännu inte har vidtagits. Således ska den aktuella tolkningen av avfallsbegreppet endast tillämpas vid straffrättsliga sanktioner av överträdelser som äger rum efter det fullständiga införlivandet av bilaga VI i direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter eller senast efter domstolens dom i förevarande mål.

V. Förslag till avgörande

59. Jag föreslår således att domstolen meddelar följande dom:

Transport av ett stort parti varor som köpts in från affärsinnehavare och leverantörer, vilket utgörs av elektriska apparater som konsumenterna har återlämnat, ska anses utgöra avfallstransport i den mening som avses i förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall i dess lydelse enligt förordning (EU) nr 255/2013 när det inte i förväg säkerställts att alla apparater är funktionsdugliga eller adekvat skyddade mot transportskador. Däremot ska elektriska apparater i öppnad originalförpackning som har utgått ur sortimentet inte anses utgöra avfall såvida det inte föreligger ytterligare omständigheter som talar för detta.

²⁰ [Http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/guidance.htm](http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/guidance.htm), besökt den 31 januari 2019.

När det gäller återlämnade varor vars funktionsduglighet inte har kontrollerats eller för vilka det krävs reparationer för att återställa deras funktionsduglighet, ska förevarande tolkning av avfallsbegreppet endast tillämpas vid straffrättsliga sanktioner av överträdelser som äger rum efter det fullständiga införlivandet av bilaga VI i direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter eller senast efter domstolens dom i förevarande mål.